

З ІСТОРІЇ ВИДАННЯ “ЗАПИСОК ІСТОРИЧНОГО ТА ФІЛОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТІВ” ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У 1940 р. у Львівському університеті, за розпорядженням тодішнього ректора Михайла Марченка, започаткували видання серії “Записок” факультетів. Вони стали, фактично, попередниками таких видань, як “Наукові записки Львівського університету” (видавалися у другій половині 1940-х – на початку 1960-х років) та “Вісник Львівського університету” (з кінця 1950-х – початку 1960-х років)¹. Зокрема, 1940 р. опубліковано перший том “Записок історичного та філологічного факультетів” Львівського державного університету імені Івана Франка.

Професор філологічного факультету, дійсний член АН УРСР Михайло Возняк, що був відповідальним редактором, у вступній статті до видання писав:

На п'ятому радянському, львівському, університеті на території Української Радянської Соціалістичної Республіки (Київ, Харків, Одеса, Дніпропетровськ), як узагалі на всіх учбових закладах теперішніх західних областей Радянської України, лежить почесний обов'язок виконати на культурному полі завдання передової науки, яка не відмежовується від народу, а добровільно і без примусу віддає себе народові, служить йому. Одним із шляхів наміченої праці на культурному полі являються і “Записки Історичного та Філологічного Факультетів”, що виходитимуть час від часу. Свою роль виконуватимуть “Записки”, не сходячи з наукового ґрунту й віддзеркалюючи наукові досягнення професорів, доцентів, викладачів і молоді, що бажає посвятити свої сили науковим дослідям².

Те, що історичну та філологічну тематики об'єднали в один том “Записок” можна розглядати як традицію, адже історичний та філологічний факультети Львівського університету в 1939 р. створили з єдиного гуманітарного факультету, ядро якого й становили власне історичні та філологічні дисципліни, провести межу між якими, подекуди, надзвичайно складно (наприклад, як у випадку з

¹ Кость С. “Вісник Львівського університету. Серія журналістика” / С. Кость // Encyclopedia. Львівський національний університет імені Івана Франка: в 2 т. Т. І: А–К / Видавнича рада: І. О. Вакарчук (голова), М. В. Лозинський (заст. голови), Р. М. Шуст (заст. голови), В. М. Качмар (відп. секретар) та ін. Львів, 2011. С. 290; Семів А. “Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови” / А. Семів // Там само; Громико О. “Вісник Львівського університету. Серія біологічна” / О. Громико // Там само; Богуцький А. “Вісник Львівського університету. Серія географічна” / А. Богуцький // Там само; Попівняк І. “Вісник Львівського університету. Серія геологічна” / І. Попівняк // Там само; Вінниченко О. “Вісник Львівського університету. Серія історична” / О. Вінниченко // Там само. С. 291.

² Возняк М. С. Преважлива та знаменна культурна подія / М. С. Возняк // Записки історичного та філологічного факультетів. Львівський державний університет ім. І. Франка. 1940. Т. І. С. 4.

такими навчальними відділеннями, що існували на гуманітарному факультеті у міжвоєнний період, як “Слов’янознавство”, “Орієнталістика” чи “Класична філологія”: адже лекційні курси там читали як філологи, так й історики, археологи та етнологи)³.

Перший том “Записок історичного та філологічного факультетів” містив статті як викладачів Львівського університету, так й інших відомих учених. Його зміст виглядав так:

1. *Акад. Возняк М. С.* Преважлива та знаменна культурна подія. С. 3–4;
2. *Брагінець А. С.* Перша теоретична і практична програма наукового комунізму. С. 5–23;
3. *Марченко М. І.* До питання розвитку феодальних відносин на Україні в рр. 1650–1660. С. 25–39;
4. *Акад. Колесса Ф. М.* Хмельниччина в українських народних піснях і думах. С. 41–58;
5. *Оглоблін О. П.* Боротьба старшинських угруповань на Гетьманщині в кінці XVII ст. і виступ Петрика. С. 59–72;
6. *Полонська-Василенко Н. Д.* До історіографії Запоріжжя XVIII ст. (Леклерк та Болгін). С. 73–87;
7. *Лавров П. А.* Українське селянство й польське повстання 1830–1831 р.р. на Правобережній Україні. С. 89–110;
8. *Возняк М. С.* Літературна атмосфера “Івана Підкови” Т. Г. Шевченка. С. 111–127;
9. *Сімович В. І.* “Недосвіт” у Шевченка. С. 129–138;
10. *Крип’якевич І. П.* З минулого Шевченкової батьківщини. С. 139–147;
11. *Возняк М. С.* До зв’язків М. М. Коцюбинського з Галичиною. С. 149–202;
12. *Возняк М. С., Франків “Рябина”* (с. 203–254).

Попри те, що “Записки...”, у дусі того часу, відкривала стаття ідеологічної тематики (присвячена “Маніфесту Комуністичної партії” Карла Маркса та Фрідріха Енгельса, авторства філософа, першого декана історичного факультету Андрія Брагінца), авторський колектив і тематика статей цього видання свідчить про його достатньо високий науковий рівень. Варто відзначити, зокрема, публікації у ньому таких відомих українських істориків, як Олександр Оглоблін та Наталія Полонська-Василенко (та не тільки їх), чії історичні погляди суперечили офіційній радянській історіографії (читай – ідеології).

³ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1931–1932 i skład Uniwersytetu w latach akademickich 1930/31 i 1931/32. Lwów, 1931. S. 49–53, 55; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akad. 1933/34. Lwów, 1933. S. 49–53, 56; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akad. 1934/35. Lwów, 1934. S. 47–50, 53–54; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akad. 1935/36. Lwów, 1935. S. 50–53, 57–58; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1936/37. Lwów, 1936. S. 54–57, 60; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1937/38. Lwów, 1937. S. 55–58, 61; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1938/39. Lwów, 1938. S. 56–59, 62–63.

Відомо, що 1940 р. розпочався збір статей до другого тому “Записок історичного та філологічного факультету”, проте він так і не побачив світ. Адже подальше видання серії “Записок” перервало припинення діяльності Львівського університету після початку радянсько-німецької війни.

Нижче увазі читачів подаємо репринтний передрук статей Михайла Возняка (1881–1954) “Літературна атмосфера “Івана Підкови” Т. Г. Шевченка” та Івана Крип’якевича (1886–1967) “З минулого Шевченкової батьківщини”. Стиль викладу (крім відвертих одруків), як і тогочасну систему посилань на використані джерела, збережено. Ці маловідомі публікації видатних українських науковців, професорів Львівського університету – літературознавця та історика відповідно, досі не втратили актуальності й будуть доречними у 200-річний ювілей народження великого Кобзаря.

Ред.